БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Соведниң органы

1995 чылда үндезилетиннеп

1953 сентябрь 11 ПЯТНИЦА № 177 (2862)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Бүгү делегейге быжыг тайбың дээш! (1 арын).

Дүжүт ажаап алыышкынында болгаш тараа белеткелинде хожуудаашкыннарны дүрген узуткаар! (1 арын).

С. Кудрин.—Кандидат стажының ужур-дузазы болгаш СЭКП кежигүнүнге кандидаттар-биле ажыл дугайында (2—3 арыннар).

БИСТИҢ ОБЛАСТА (3 арын).

Болгарияның хосталганының тос чыл болган ою (4 арын).

А. Александров. — Көргүзүлгелиг түннелдер (4 арын).

Барыын Германияда сонгулдалар дугайында (4 арын).

Даштыкы чурттарда ажыл соксалыышкыннары (4 арын).

Картофельди дүрген болгаш чидириг чокка ажаап алыр

Партия болгаш Совет чазак көдээ ажыл-агыйның ажылдакчыларының мурнунга картофель болгаш ногаа бүдүрүлгезинде хожудаашкынны ажып эрттер, эң чоокку ийи чылда картофельге болгаш ногааларга чүгле чоннуң база ону сайзырадып кылыр үлетпүрүн хереглелин эвес, харын база картофельге мал ажылының хереглелин долузу-биле хандырган турар кылдыр оларның бүдүрүлгезин ыдыг хемчеглер ведиреп деп харыысалгалыг сорулганы тургускан.

ССРЭ-ниң Дээди Совединин бешки сессиязынга Совет чазактын баштынчызы эш Г. М. Маленковтуң бодунуң чугаазынга айытканы болза: «Картофельдиң, ногааларның бүдүрүлгезин улгатырарынга база мал ажылын сайзырадырынга колхозтарның болгаш колхозчуларның материалдыг сонуургалын көдүрер талазы-биле элээн каш хемчеглерни боттандырар...»

Партия биле чазак болза, картофельди тараа культураларының дараазынга кирер аъш-чемниң чугула культуразы кылдыр көрүп, ону өстүрүп сайзырадырының хемчеглерин ап турары тодаргай-дыр.

Ындыг турбуже, аъш-чемниң чугула культуразы болур картофельди, ол ышкаш ногаа культураларын өстүрериниң ужур-дузазын бистиң областың районнарында партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарындан эгелээш колхозтарга чедир эки үнелевейн, чүгле тараа культураларының планын күүседири-биле кызыгаарлатынып турар. Ооң түннелинде, бо чылын картофель олуртулгазының улуг эвес плапын областың колхозтары чүгле 79,6 хуу, ногааның планын 44,4 хуу күүсеткен. Ылангыя Тес-Хем, Эрзин, Бай-Тайга, Чаа-Хөл районнарда картофельдиң планы оон даа куду күүсетинген.

Картофель культуразының хөгжүлдезинде хожудаашкынны узуткаар дизе, ам ооң ажаап алыышкының организастыг эрттирер болгаш келир чылдың тарылгазының элбек суурун тургузар херек.

Картофель талазы-биле ам эң харыысалгалыг үе—дүжүт ажаап алыышкыны эгелээн. Картофельдиң олуртулгазының болгаш ооң чайгы ажаалгазының үезинде чедип алдынган чедиишкиннер чүгле ажаап алыышкын ажылдарын кончуг эки чорутканда ам бодунуң түннелин бээр деп чүвени уттуп болбас. Дүжүттү эң кыска хуусаада болгаш чидириг чокка ажаап алыры, ону ажыл-агыйжы ёзу-биле кадагалаары—чоннуң картофель-биле хандырылгазын дыка экижидер, өзүп турар мал ажылының чем суурун быжыглаарынга картофельди хөйү-биле үзүп тургузар арганы бээри ол болур.

Ам Улуг-Хем, Бии-Хем, Кызыл болгаш өске-даа районнарның колхозтарында картофельдиң ажаап алыышкыны эгелээн. Картофельдиң ажаап алыышкының чедиишкинниг чорударынга чүү эргежок чугулал? Хамыктың мурнунда массалыг ажаап алыышкынны калбартырын ооҗумнадып болбас. Бо талазы-биле эрткен чылдың практиказы чүнү көргүскенил дизе, областың колхозтарынга болгаш совхозтарынга картофельдиң дүжүдү чаагай болган болза-даа, ооң ажаап алыышкының октябрь айга чедир сонгаарлатканындан улуг чидириги болдуруп, картофельдиң бир чамдыын соокка донурган, харын чамдык колхозтар болгаш колхозчулар боттарының картофелин четче ажаап албайн черге каггаан болгай.

Бо чылын мындыг четпести болгаш чазыгны каттап-даа болдурбас херек. Ам тараа культураларының ажаап алыышкыны-биле чергелештир колхоз, совхоз бүрүзүнге картофельдиң ажаап алыышкының массалыы-биле чорудар ужурлуг. Бир эвес ажаап алыышкының темпизин ооҗумнадыр болза, моон соңгаар картофельдиң чеминиң улгадырындан ооң чидирии артык болурун уттуп болбас. Моон ужурунда картофель ажаап алыышкынында колхозчуларның, совхозтар ажылчыннарының күш-ажылын чөп организастаары, техниканы болгаш холдун чепсек-херекселдерин, автомашина болгаш аът транспортун эки ажыгдаары, саваларны, ылангыя шоодайларны болгаш картофель шыгжаар черлерни белеткээри чугула.

Ажылдың бедик шынары, чидиригни болдурбас дээш чаңгыс борбак чемге чедир бүгү дүжүттү шөлден арылдыр ажаап алыры—картофель ажаап алыышкынының төп сорулгазы болур. Бо талазы-биле колхозтарның баштаар черлери, бригадирлер контрольду дынзыдар болгаш ажаап алдынган шөлдү дараазында хүндеп эрттирбейн ыяавыла хынап көөр чорукту чурумчудар ужурлуг.

Картофель ажаап алыышкының чедиишкинниг организастаар талазы-биле колхозтарга боттуг дузаны чедирери районнарның көдээ ажылагый болгаш белеткелдер эргелелдериниң, оларның агрономнарының дорт хүлээлгези. Агрономнар болзз, ажаап алыышкының темпизин дүргедетпишаан, шынарын бедидер, ажаап алдынган дүжүттү кургадын, шын кадагалаарын хандырар дээш ажылды шуут боттары-биле организастаар ужурлуг.

Үрезин картофелиниң ажаап алыышкынынче онза кичээнгейни салыры эргежок чугула. Колхоз, совхоз бүрүзү келир чылын картофель олуртур бүгү шөлге четчир хемчээлдиг бедик шынарлыг үрезин-биле бодун хандыртынып алган турарынче онза сагыш салыр херек. Эрткен чылын Каа-Хем районда «Сталинчы орук» колхоз картофель үрезинин донуруп алгаш, бо чылын үрезин тыппайн, картофель олуртулгазын июнь айга чедир соңгаарлатканы ышкаш чижектер өске-даа районнарда бар. Ам ындыг ышкындырыгны катаптавас төлээде, үрезинге хереглээр картофельди өй-шаанда ажаап алыры-биле кады оларны шынгыы кадагалаар, бо дугайында картофель шыгжаар черлерни эки белеткээр болгаш дезинфекциялаар ужурлуг.

Картофель ажаап алыышкыны көдээ ажыл-агыйның соңгаарладып болбас өске-даа ажылдары-биле капсырлажып турар чугула кампания болур. Ынчангаш колхозчуларның ортузунга партияның политиктиг ажылын күштелдирери негетинип турар. Партия организациялары аъш-чемниң чугула культуразы картофельди, ногаа ажылын хөгжүдер дээш партия биле чазактың ап чорудуп турар хемчеглерин колхозчуларга тайылбырлап таныштырар ужурлуг. Кижилерниң амыдыралында, ылангыя күш-ажылга кадых, шыырак кижилерни өстүрүп доруктурарынга, база мал ажылының продуктулуун бедидеринге эки хоолулуг чем болур картофельди, ол ышкаш ногаа культураларын сайзырадырының ужур-дузазын колхозчуларга таныштырары чугула.

Моон-биле кады колхозчуларның хуузунда картофелиниң ажаап алыышкынынче база кичээнгейни салыр. Картофельди өй-шаанда ажаап, баксыратпайн шын кадагалап алырынга колхозчуларны өөредир чорук колхоз баштаар черлериниң болгаш көдээ ажыл-агый органнарының чугула хүлээлгези болур.

Колхозчу тараачыннар, совхозтарның ажылчыннары картофель болгаш ам ажаатынмаан чамдык ногаа культураларының ажаап алыышкының чедиишкинниг чорударынче бүгү күштерни салып, ооң-биле көдээ ажыл-агый продуктуларын элбекшидеринге эвээш эвес салыышкынны киирер ужурлуг.

Делегейге быжыг тайбың дээш!

* *

Ленин хоорайның эртемденнериниң болгаш студентилериниң сөзү

ЛЕНИНГРАД. Ленинградтың А. А. Жданов аттыг университединге эртемденнер болгаш башкылар, аспирантылар болгаш студентилер, ажылчыннар болгаш албан-хаакчыттар чыылганнар. Олар Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Будапештиге болган сессиязының болгаш тайбын камгалалының Совет Комитединиң пленумунуң шиитпирлерин чугаалажып көргеннер.

Тайбың камгалалының Совет Комитединиң кежигүнү эртемниң алдарлыг ажылдакчызы профессор А. В. Венедиктовтуң илеткелин хуралдың киржикчилери улуг кичээнгей-биле дыннаннар.

ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязының корреспондент-кежигүнү С. Э. Фриш сөс алган. Бистиң аныяктарывыс болгаш бүгү совет улус дайынга хөөн чок күзелин илередип турар болгаш өске улустар-биле акы-дуңма интернационалчы харылзааларны быжыглап турар деп ол чугаалаан.

Студент Галина Истоминаның чугаазы өткүү-биле чаңгыланып турган:

—Бистер, совет кижилер тайбынга кызыгаар чок ынак бис, ол дээш бүгү күш-ажылывыс болгаш өөредилгевис-биле демисежир бис. Бис тайбынга ынак бис, чүге дээрге, ол бистерге өөрүшкүү, найыралды болгаш ынакшылды, өөредилгени болгаш ажылды берип турар. Тайбың дээрге улуг аас-кежии, ынчангаш ону кымга-даа хунаатпас бис!

Индирже физико-математика эртемниериниң доктору В. В. Шаронов үнүп келген.

—Бис бүгү улуска тайбынны күзеп турар бис. Совет чазактың иштики, даштыкы политиказын изии-биле деткип турар бис, чүге дээрге, ол тайбынның хөрээн бижыы-биле болгаш чүткүлдүү-биле камгалап турар деп эртемден чугаалаан.

Хуралга доцент Г. В. Ефимов, а ол ышкаш студент А. Сапожников, механик М. В. Филиппов, аспирант Г. И. Сафронов олар чүве чугааланнар.

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Будапештиге болган сессиязының болгаш тайбын камгалалының Совет Комитединиң пленумунуң шиитпирлерин изии-биле чүүлзүүнүп турар резолюцияны хуралдың киржикчилери чаңгыс эп-сеткилдиг үндүрген. Боттарының кызымаккай күш-ажылы-биле болгаш өөредилгези-биле тайбынче өскерлиш чок тура-соруун чаа күш-биле көргүзерин олар хүлээнип турарлар.

(СЭТА).

* *

Грузияның ажылчы чоннары быжыг болгаш үр тайбың дээш

ТБИЛИСИ. Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Будапештиге болган сессиязының болгаш тайбын камгалалының Совет Комитединиң пленумунуң шиитпирлерин Грузияның ажылчы чоннары чаңгыс эп-сеткилдиг чүүлдүгүүнүп турар. Бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң коллективтери, колхозтар ажылагыйның ажыл-ишчилери ол шиитпирлерни идепкейлиг чугаалажып көрүп турарлар.

Чоокта чаа Тбилисиниң бүдүрүлгелеринге хөй кижилиг мигингилер болгулаан. Оларның киржикчилери совет улустуң тайбынче чайгылыш чок күзел чүткүлүнүн дугайын чугаалап, тайбының политиказын шыны-биле камгалап турар Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка боттарының бердингенин илергейлеп турганнар.

Трамвай-троллейбус эргелелиниң хуралынга слесарь С. Потсхверашвили чүве чугаалаан. Коллективтиң сеткил сагыжын илередипшаан, оон чугаалааны болза:

—Тайбының дайзыннарының кандыг-даа чимзениишкиннерин сойгалап илередир телээде серемчилелдиг болур ужурлуг бис. Тайбың дээш демиселди күштелдирер бис. Бүгү делегейге тайбынны улам быжыглаарынче угланган Совет чазактың тайбынга ынакшылдыг даштыкы политиказын бистиң коллектив бүгү совет кижилер-биле бир дөмей чүүлдүгүүнүп турар.

Ынак Төрээн чурттуң алдары дээш кызымаккай ажылдаарынче кыйгырыг-биле бодунуң чугаазын эш Потсхверашвили доозарга хуралга чыылганнар адыш часкап турганнар.

—Бүгү делегей айтырыглаын тайбың арга-биле шиитпирлээри дээш демиселге улустарның чедип алган чедиишкиннери бисти өөртүп турар. Миллион-миллион кижилерниң тайбын дээш шимчээшкинге идепкейлиг киржилгези-биле бис тайбыныче чайгылыш чок күзел-чүткүлүвүстү чаа күш-биле көргүзер бис деп, шокалад фабриказының хуралынга кол механик эш Бежанов чугаалаан.

Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Будапештиге болган сессиязының болгаш тайбын камгалалының Совет Комитединиң пленумунуң шиитпирлерин фабриканың коллективи чаңгыс эп-сеткилдиг чүүлдүгүүнүп көрген.

Ол шиитпирлерни деткээн резолюцияларны өске-даа бүдүрүлгелерге болган хуралдардан үндүрген.

(СЭТА).

Дүжүт ажаап алыышкынында болгаш тараа белеткелинде хожудаашкыннарны дүрген узуткаар!

Чээрби дөрт ажыл хүнүнде

Таңды районда Ленин аттыг колхозтуң тараажылары дүжүттү 25 ажыл хүннеринде, а күрүнеге дужаар тараа планын кыска үеде күүседирин колхозчу ишчилер ниити хуралынга шиитпирлеп алган турган.

МТС-тин механизаторлары-биле колхозчуларның чаңгыс эп-сеткилдиг күш-ажылының түннелинде колхоз күрүнеге дужаар тараа планын МТС-тин ажылдаанынга натура төлевири-биле катай август 31-де бүрүн күүсеткен. Ол ышкаш тараа культураларының кезилдезин 24 ажыл хүннеринде азы сентябрь 6-да бүрүн дооскан.

Колхозтуң дүжүт ажаап алыышкынынга Бай-Хаак МТС-тиң ийи комбайннары үзүктел чок ажылдап келген. «Сталинец—6» комбайн-биле эш Черепанов хүн нормазын үргүлчү 200 хуудан ажыр күүседип, ооң агрегадында Лоскал-оол, Кара-кыс, Нина олар кызымаккайын илередип турган. Эш Харбузовтуң агрегады хүнде 8 гектарның дүжүдүн ажаап алыр турган, ону 22 гектар чедирип турган.

Ажылдың графигин шынгыы барымдаалавышаан, темпини дүргедедир, кылдынган ажылдың шынарын бедидер дээш парторганизациязының секретары эш Ширинжик, хову бригадири эш Үдүмбараа оларның эки хемчеглер алганын демделээри база чугула. Ол ышкаш күрүнеге дужаар тарааны сөөртүрүнге колхозтуң чолаачызы эш Тас-оол бердинген онаалдазын үш катап ажыр күүседип турган.

Колхозчу ишчилер амгы үеде тараазының бастырылгазын чоруппушаан, келир чылдың дужудунге эки шынарлыг үрезиннер уруп белеткээри дээш улам-на чүткүлдүг ажылдап турар.

Хожудаашкынга болгаш чидиригге улур шиитпирлиг демисежир

ҚЫЗЫЛ-МАЖАЛЫҚ. (Телефонбиле). Дүжүт ажаап алыышкының болгаш күрүнеге дужаар тараа плапын областың дыка хөй колхозтары, харын чамдык районнар безин дооскан турда, Барыын-Хемчик районнуң колхозтары ол чугула кампания ажылын амдыгаа чедир хожудаашкында уламчылавышаан. Бо талазы-биле чүгээр дээн «Большевик» колхоз тараазының чүгле 64 хуузун кезип, күрүнеге дужаар планын 56 хуу күүсеткен. Ол ышкаш «Кызыл тараачын»—кезилдезин 47 хуу, дужаалдазын 83 хуу күүсеткен.

Сентябрь 5-те медээ ёзугаар алырга районнуң чамдык колхозтары дүжүт алыышкының болгаш күрүнеге дужаар тараа планын орту безин чедирбээн. Ол чорук багай белеткелден болгаш сула удуртулгадан хамааржыр.

«Тиилелге» колхозта (даргазы эш Рымар, парторганизация секретары эш Доржу) ховунуң 2 бригадазы бар, ында күш-ажыл сагылга-чуруму дыка багай тургустунган. Санчаттың бригадазында 74 кижиден чүгле 42 кижи барып, кээп ажылдап турар. Оларда тараа кестирер аъттың 2 машиналары энир чылгы үрелик хевээр, ында холдун 13 кадыырлары, МТС-тин «С—4» комбайны ажылдап турар. Комбайнёр Сметаниниң харыысалга чогундан хараааданчыг чидириглер болдунуп турар. Ажаап алыышкынны озаллатканы-биле гектардан 18 центнер ап турганы чиңгетараның 20 гектар хирезиниң дугуст 16-дан сентябрь 6-га чедир чүгле 110 гектарның дүжүдүн ажаап алган азы нормазын 50 хуу безин чедирбээн. Ынчаарга тараанын сывын 20 сантиметр бедик кестирип турарындан чидириг дыка улуг.

Бо талазы-биле колхоз баштаар чери-даа, ында парторганизация-даа хемчег албайн турары шын эвес. Бригадага ажылдаар 72 колхозчулардан ам чүгле 39 кижи бар, ында күш-ажылдың чуруму онза багай.

Дүжүт алыышкынында шак ындыг улуг чидириглиг чорук районнуң өске-даа колхозтарында илереп турар. «Ленин ороу» колхозта комбайнёр Доржу 15 ажыл хүнүнде чүгле 55 гектарның дүжүдүн ажаап алган, ол кызылтас шөлүнүң квадрат метр бүрүзүнде 79 грамм чидириг онаажып турган. Ынчаарга Ворошилов аттыг колхозта ажылдап турар комбайнёр Биче-оолдун ажаап алган 30 гектар кызылтас шөлүнүң квадрат метр бүрүзүнүн чидирии 85 грамм чедип турар.

Улус ажыл-агыйында чугула кампания болур дүжүт алыышкынының районда ынчаар онза хожудап, ылангыя улуг чидириглиг болуп турары ажыл-иштен хоорулчак удуртулгада. Ол ышкаш Кызыл-Мажалык МТС-тин (директору эш Огаркин директорнуң политик талазыбиле оралакчызы эш Кончук) багай белеткелдиг, механизатор кадрларны эрекгей удуртуп турары четпестернин үндезинин тывылдырып турар. Партияның район комитединдеп болгаш район Совединиң күүскомундан удуртулганы дыңзыдары чугула негетинип турар.

Хову ажылдарының үезинде агитация-массалыг ажыл

Чөөн-Хемчик районнуң Жданов аттыг колхозта партия эге организациязы (секретары эш Даш) мал чеми белеткээриниң болгаш дүжүт ажаап алыышкынының үезинде партияның агитация-массалыг ажылын таарыштыр тургузуп, тус-тус агитаторларны колхозчуларның ортузунга быжыглаан.

Ажаап алыышкын болгаш сиген кезилдези эгелээнден бээр колхозчуларның ортузунга 30 беседаны, 65 солун номчулгазын кылып, 17 агитхуудустарны үндүрген болгаш 11 удаа көргүзүг самбыразын бригадалар бүрүзүнге организастап үндүрген.

Болуп турган беседаларга, солун номчулгаларынга чаа-чаа темаларны тып ап, иштики, даштыкыда болуп турар болуушкуннарны болгаш партияның XIX съездизиниң шиитпирлеринде сорулгаларны, көдээ ажыл-агыйга хамаарышкан темаларны киирип турган.

Агитаторларның иштинден эштер Мөндүк, Кызыл-оол, Кежикпеи, Тарбаган, Сарыг-оол болгаш өскелер-даа эки ажылдап келген. Колхозта партияның агитация-массалыг ажылының эки тургустунганындан колхозчулар чаңгыс эп-сеткилдиг ажылдаанының түннелинде областың колхозтар аразынга шилчиир кызыл тугун база районнуң шилчиир кызыл тугун Жданов аттыг колхоз чаалап алган.

КОЛХОЗТУҢ АЖЫЛЫНГА ШЕФ

Кызылдың даараныла комбинадының коллективинден 40 кижи чоокта чаа Чедериниң «Тиилелге» колхозунга шеф ажылы чоруткан. Олар ийи бөлүкке (тараага, сигенге) ажылдап хүнзээннер.

Тараа арыглаарынга киришкеннер 220 центнерни арыглавышаан, ону боттарының машиназы-биле складче сөөртүп урганнар. Ынчаарга сигенге киргеннер 160 центнерни ийи сараат кылдыр бөлүп тургускан.

Шефчилерниң ажылы багай эвес болганын колхоз баштаар чери демделээн.

ШАЛЫПЧЫ КЫСТАР

«Өөк» совхозтуң тараа ажаап алыр ажылынга дузалажыры-биле Кызыл хоорайдан мобилизацияга барганнар кылза чогуур ажылдың нормаларын ак-сеткилдиг ажыр күүседип турарлар. Ооң иштинден эштер Черкашина, Турк, Бойказарова олар хүнде 9 тонна тараа арыглаар нормазын 18 тонна чедир күүседип турар. Олар ийи сменада ажылдааш, 36 тонна чедир күүседип турар.

Совхозтуң ажылчыннарындан дүжүт ажаап алыышкынында мурнакчыларның саны хүн-бүрү көвүдеп, оларның ажылының бүдүрүкчүлүү бедээни-биле совхоз күрүнеге тараа дужаалгазының планын бүрүн күүсеткен. Совхоз дүжүт ажаалгазын доозуп турар.

КОМБАЙНЫҢ БҮДҮРҮКЧҮЛҮҮН БЕДИДЕР

Сүт-Хөл районда «Сталинчы орук» колхозтуң дүжүт ажаап алыр ажылынга Сүт-Хөл МТС-тин боду чоруур комбайны (комбайнёр эш Романсов) ажылдаандан бээр элээн үр үе эрттип турар. Комбайнёр эш Романсов 11 ажыл хүннериниң иштинде чүгле 10 ажыг гектар тарааны кестирип, ажаап алыышкында чидириглерлиг болуп турар. Ажылдың ындыг куду бүдүрүкчүлүү комбайнёрнуң мергежил чогу-биле болгаш комбайнның септелгезин кедергей куду шынарлыг кылганы-биле тайылбырлатынып турар. МТС-тин улуг механигиниң болгаш комбайнёрнуң септелгени эки контрольдаваны, оларның ажылга харыысалга чогун херечилеп турар. Ол комбайнны эки шынарлыг кылдыр септээн болза, колхозтуң дүжүдүн шагда-ла ажаап алган турар ийик. Ам кыска хуусаа иштинде шынгыы хемчеглерни алгаш, комбайнны бедик бүдүрүкчүлүг ажылдадыры чугула.

КҮРҮНЕ-БИЛЕ БҮРҮН САНАШКАН

Чаа-Хөл районнуң Ак-Туругда Ленин аттыг колхоз күрүнеге дужаар тараазын МТС-тин ажылдаанынга натура төлевири-биле катай районда мурнап, сентябрь 5-те бүрүн күүсеткен.

Чаа-Хөл МТС-тин ында ажылдап турар «Сталинец—6» база «С—4» комбайннарының агрегадтары колхозтуң 1100 ажыг гектар тараазының 56 хуузун кестирип, ажааган.

Элбекшилдиг дүжүттү чидириг чокка ажаап алырынга колхозчу тараажыларның механизаторлар-биле чаңгыс эп-сеткилдиг күш-ажылы улам калбарып турар.

Далайда магазиннер

ГУРЬЕВ. Туманныг ортулукта балыкчы судноларның парустары агарып тургулаар. Оларны көрүп каан дораан-на «Встречный» деп эштап чоруур магазиниин (пароходтун) капитаны эш Набиев олче углаптар... Балыкчылар дораан-на келгилээрлер. Оларның хереглели аъш-чем болгаш үлетпүр баразиннары. Балыкчыларны эргежок чугула чүүлдер-биле хандырбышаан, судно оон ынай чоруптар.

Соңгу Каспийде күскү балык тудуушкуну чоруп турар. Областың балык тудуушкунунуң хереглекчилер эвилели элээн каш миллион рубльдиң бараннарын далайның тывыштарынга сөөртүп чедирген. Далайда чоруп чоруур балык заводунуң бүрүзүнде магазиннерни, дежурный ларёктарны, хлеб быжырар черлерни, столоваяларны тургускан.

Далайда эштип чоруур үш магазин бар. Сыык черлерде балыктап турарларга 170 лотошниктерни тускайлап тургускан.

(СЭТА).

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ АЙТЫРЫГЛАРЫНГА ХАРЫЫ

Кандидат стажынын ужур-дузазы болгаш СЭКП кежигүнүнге кандидаттар-биле ажыл дугайында

Партияга кежигүн болурунун дугайында айтырыг болза, партия тургузуунун үндезин айтырыы болур. Коммунистиг партия бодунун хүрээлениниң арыг болурунун дугайында, бодунун составын экижидериниң дугайында, партия кежигүннериниң аталдарын бедидериниң дугайында доктаамал сагыш-човаашкынын салып турар. Партияның составы оон сырый катыжыышкынын, сагылга-чурумнуун, медерелдиин баш удур тодаргайлап турар болгаш кедизинде барып партийжи шиитпирлернин салым-чаяанын шиитпирлеп турарыбиле билдингир.

Коммунистиг партия чүгле бодунун кежигүннериниң саны-биле күштүг эвес, харын хамыктыг мурнунда оларның шынары-биле күштүг. Коммунизм тудуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг, чаа сорулгаларынын нүүрү-биле ол бодунуң кежигүннеринге эң бедик негелдени онаап турар болгаш партияның херээ дээш, оларның харыысалгалыг болурун бедидип турар. Партияның составының шынарын экижидер херекке сан сүрер чорукту болдурбазының, а кежигүннерниң болгаш партия, кежигүнүнге кандидаттарның политиктиг деннелин, марксисчи дадыылгазын бедидериниң кол кичээнгейни салырының, партияның бүгү кежигүннерин партияның политиказын болгаш шиитпирлерин амыдыралга боттандырары дээш төлептиг дайынчылар болдурарының эргежок чугулазын Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XIX съездизинге Төп Комитеттиң ажылының дугайында отчёт илеткелинге эш Маленков айыткан.

XIX съездиге хүлээп алдынган СЭКП-ниң Уставында демдеглетинген партия кежигүнүнге онаап турар билдингир болгаш тода негелдер амгы үеде партияның сорулгаларын долузу-биле харыылап турар. Уставтың негелделериниң амыдыралга боттаныышкыны партияның сагылга-чурумуун улам быжыглаар, коммунистерниң идепкейин болгаш инициативин, коммунизм тудуушкунунга оларның мурнакчы ролюн күштелдирер.

Бодунуң хүрээлениниң арыг чорумнуун болгаш шыныгының дугайында партияның сагыш-човаашкынын СЭКП-ниң XIX съездизинин партия кежигүнүнге кандидаттар дугайында Уставка киирген немелделери херечилеп турар. Ол немелделер болза, партия организацияларының кандидаттар-биле ажылын экижидер болгаш кандидат стажын эрттип турар үеде кандидаттарның боттарының харыысалгазын бедидер сорулга-биле хүлээп алдынган.

СЭКП-ниң хүрээлениге кирип турар кижи бүрүзү чүге кандидат стажын ыяавыла эрттер ужурлугул? Ол стажтың ужур-дузазы чүл?

Кандидат стажы болза, кандидатка партияның программазы, Уставы, тактиказы-биле таныжып алырынга эргежок чугула болгаш парторганизациязының талазындан кандидаттың хууда мөзү-шынарын хынаарын хандырар деп СЭКП Уставында айтып турар.

Коммунизм тудуушкунунуң амгы үе-чадазында партия кежигүнүнүн хүлээлгелериниң делгеренгей тодаргайлаашкыны СЭКП Уставының 3 параграфында бердинген. Партия кежигүнү партияның күш болгаш күчүзүнүн кол негелдези болур партияның чангыс-эвин бүгү хемчег-биле камгалаар; партийжи шиитпирлерниң күүселдези дээш идепкейлиг дайынчы болур; күш-ажылга үлегерлиг болур, ниитиниң социалистиг өнчүзүн бүгү тала-биле камгалаар болгаш быжыглаар; массалар-биле харылзааны хүн-бүрү быжыглаар; марксизм-ленинизмниң үндезиннерин шиңгээдип алыр дээш ажылдаар; партияның болгаш күрүненин сагылга-чурумун сагыыр; бот шүүмчүлел болгаш адаандан шүүмчүлелди калбартыр; ажылда четпестерниң дугайын арын-нүүр барымдаалавайн партияның удуртур органнарынга партияның Төп Комитединге чедир медеглээр; партияның мурнунга шынчы болгаш ак-сеткилдиг болур; партияның болгаш күрүненин чажыдын камгалаар; кадрларны шын шилиир дугайында партияның айтыышкыннарын хажык чок боттандырар хүлээлгелиг.

СЭКП-ниң хүрээлениге кирип турар кижи бүрүзү партияның бүгү айтыышкыннарын тода болгаш хажык чок күүселиринге, коммунистин хүлээлгезин күүседиринге белен бодуру черле билдингир. Коммунисти кижизидеринге кандидат стажы улуг ужур-дузалыг. Ол стажты эрттип турар үеде кандидат бүрүзүнүн коммунизмниң херээнге бердингени, политиктиг медерелдии болгаш сагылга-чурумнуу, оон хууда мөзү-шынары хынатынар.

Партияның Төп Комитеди, Ленин болгаш Сталин кандидат стажының болгаш партия кежигүнүнге кандидаттар-биле идея-кижизидилгелиг ажылдың ужур-дузазын чаңгыс удаа эвес демдеглеп келгеннер. Кандидат стажын ёзу барымдаалаан куруг хоозун үүл эвес, а шыңгыы шылгалда болдурган турар дүрүмнү шыңгыы сагыырын В. И. Ленин негеп чораан.

Чаа кежигүннерни болгаш кандидаттарны хүлээп алыр, оларны кижизидер ажылды партия болза, ботботтарындан чардынмас харылзаалыг сорулга кылдыр санап турар. Ол дугайын партияның хөй санныг документилеринде—съездилерниң, конференцияларның доктаалдарында, Төп Комитеттиң шиитпирлеринге чаңгыс удаа эвес чугаалап келген. Чижээлээрге, партия документилериниң хыналдазының түннелдериниң дугайында 1935 чылдың декабрьда партия ТК-ның пленумунун хүлээп алганы шиитпирде айытканы болза: «Партияга чаа кежигүннерни болгаш кандидаттарны хүлээп алган соонда, большевикчи организастыг чоруктун бүгү-ле аажы-чаңчылдарын чедир шиңгээдип албаан аныяк партия кежигүннериниң дугайында сагыш-човавайн, оларның дугайын уттуптар практика партияның хөй-хөй организацияларынга бар турганын ВКП(б) ТК-ның Пленуму шиитпирлии-биле буруу шаап тур». Оон сөөлүнде, 1938 чылда, Төп Комитет «ВКП(б)-ге чаа кежигүннер хүлээп алышкынының чорудулгазының дугайында» доктаалга партияның хүрээлениге чаа киргеннер-биле ажылды, аныяк коммунистерни большевикчи партийжи ёзуга кижизидерин болгаш оларны партияның болгаш хөй-ниитиниң ажылынга идепкейлии биле киириштирерин чугула сорулга кылдыр санаарын партия организацияларынга хүлээткен. Төп Комитеттиң оон сөөлүндеги шиитпирлеринге шак ындыг айтыышкыннарны партия организацияларынга база берип турган.

Бодунуң чаа немелделерин кижизидеринче Коммунистиг партияның кайы хире улуг кичээнгейни салып турары, кандидат стажының чүү хире-биле ужур-дузалыг болгаш оон хууда мөзү-шынарын хынаарынга, а ол ышкаш партияның программазы, Уставы болгаш тактиказы-биле оон таныжарынга ажыглатынган турарын чедип алырын Төп Комитет обкомга сүмелээн. Кандидаттарны хөй-ниитиниң болгаш партийжи амыдыралга идепкейлии-биле киириштирерин кандидат бүрүзүнүн партийжи даалгаларны күүсеткен турарынче, партия хуралдарынга олуржуп, партияның болгаш күрүненин сагылга-чурумун шыңгыы сагып, бодунун идея-политиктиг деннелин болгаш ажыл-ишчи мергежилин бедиткен турарынче сагыш човаашкынын салыр чорукту Төп Комитет эге организацияларның, райкомнарның болгаш хооркомнарның сорулгазы кылдыр салган.

Партия организацияларының эң чугула хүлээлгелериниң бирээзи — аныяк коммунистерни идея талазыбиле кижизидери, партияның политиказының айтырыгларын, партияның бодунун кежигүннеринге онаап турар негелделериниң ужур-утказын оларның билген турарынче сагыш-човаашкын болур. Коммунист бүрүзү СЭКП-ниң Уставын ёзугаар «бодунун медерелин бедидип алыры-биле, марксизм-ленинизмнин үндезиннерин шиңгээдип алыры-биле ажылдаар» хүлээлгелиг. Партия организацияларының хүлээлгези—ол хүлээлгени күүседиринге, марксизм-ленинизмни өөрениринге коммунистерге дузалаары болур. Кежигүннерниң болгаш партия кежигүннеринге кандидаттарның политиктиг билиин бедидери амыдыралдың бүгү адырларынга оларның мурнакчы ролюн бедидериниң, партийжи массаларны улам-на идепкейжидериниң болгаш партия организацияларының ажылын экижидериниң эң чугула негелдези болур.

Практикадан көстүп турарын ёзугаар алырга, чамдык партия организациялары ажыл-агыйже хандыкшааш, идеологияның айтырыгларының дугайын уттуп, коммунистерни идея-политиктиг белгеткелинде ам-даа ыракта эвээш кичээнгейни салып турар болгаш пропаганда ажылын багай организастап турар. Марксисчи-ленинчи теорияны өөренип алырынга партия кежигүнүнге кандидаттарга онза улуг дуза херек. Чамдыкта партия организацияларының секретарылары херекти кончуг эргенгейлеп көрүп турарлар: бир эвес кандидат бөлүмде азы школада өөренип кире берген болза, ам бүгү херек кылдынган деп санап турар. Ол херекти ёзу барымдаалап көөр чорук болза, хөй-хөй кандидаттарны чогуур негелдеге чедир өөреннмес чорукка чедирип турар. Партия организациязының секретары кандидат бүрүзүнүн бөлүмде азы политшколада канчаар өөренип турарын билир, кандидаттарның негелделерин өөренип көөр болгаш хандырар ужурлуг. Кандидаттарның СЭКП Уставын өөренген турарын хайгаарап көөрү чугула. Ол сорулга-биле парторганизациязының бюрозу азы секретары кандидаттар-биле тускай кичээлдерни чорудар, партия Уставының дугайында лекцияларны организастаар. Кичээлдин удуртукчулары, лекторлар Уставтың негелделерин амыдыралга канчаар боттандырарын, партия организациязының практиктиг ажылынга канчаар ажыглаарын дириг чижектерге көргүзер. Уставты өөренирин кажан амыдыралдан, партия организацияларының практиктиг ажыл-чорудулгазындан хоорулчак эвес, харын оон-биле холбаштырып, чорудуп турар болдур чүгле ынчан аныяк коммунистер Уставтың негелделерин эки шиңгээдип алыр болгаш боттарының хүлээлгелерин болгаш эргелерин эки угаап билирлер.

Кандидаттарның идея-политиктиг кижизидилгези политшколаларда болгаш бөлүмнерде кичээлдер-биле кызыгаарлатынмас. Партияның хөй-хөй организациялары кандидаттарның солуннарны болгаш журналдарны, уран-чогаал литератураларын номчун турарын хынап, кандидаттар-биле бөлүк-бөлүү-биле болгаш хууда беседаларны кылып турар. Мындыг беседаларны эге организация секретарылары, райкомнарның, хооркомнарның килдистер эргелекчилери болгаш секретарылары чорудар, ол болза, удуртукчуларның кандидаттар-биле хандыр тыныжарын, оларны партия кежигүнүнге киирери-биле белеткээрин хандырар.

Кандидаттарның кижизидилгези эге организацияда партияның иштики ажылының деннелинден, партияның иштики демократиязының принциптерин канчаар боттандырып турарындан хамааржыр. Коммунистерни кижизидериниң болгаш каннап дадыктырарының база бир чугула чеҗээ партия хуралдары болур. Ол дугайын партияның Төп Комитеди хөй чылдар бурунгаар айыткан: «партия кежигүннери большевикчи кижизидилгени үүрнүн хүн-бүрүдеги практиктиг ажыл-чорудулгазынга алган турарын, ол сорулга-биле үүрнүн хуралдарынга тодаргай айтырыгларны чугаалажып көөрде болгаш шиитпирлээрде партияның ниити политиказы-биле болгаш директивалары-биле эргежок чугула холбаштырган турарын» чедип алырын партия организацияларынга хүлээткен.

Ынчалза-даа чамдык партия организацияларында партия хуралдарының ролюн чедир үнелевейн турар болгаш оларны доктаамал чыылдырбайн, белеткелин багай чорудуп турар. Хуралдарга ажыл-агыйның кызыгаарланчак бөлүк айтырыгларын эвээш эвес чугаалажып, партийжи организастыг болгаш идея-кижизидилгелиг ажылдарның айтырыгларынче эң-не эвээш кичээнгейни салып турар. Ынчангаш хуралдар чогуур шүүмчүлел болгаш бот-шүүмчүлел чокка, эрекгей байдалдыг эрттип турар. Коммунистерниң шүүмчүлелдиг саналдарын чамдыкта өөренип көрбейн турар. Мындыг хуралдар партия кежигүннерин кижизидеринге улуг дузаны чедирип шыдавазы черле билдингир. Чамдык парторганизацияларда аныяк коммунистерниң партия хуралдарынга боттарының идепкейин чедир илеретпейн турарын чүгле моон-биле тайылбырлап болур. Кажан партияга кирип тура хуралга чүгле чангыс катап чүве чугаалаан—бодунуң намдарын чугаалааннар таваржып болур. Чижээлээрге, Воронеж областың Поворинский районунда паровоз депозунда партия организациязының хуралдарынга 1952 чылдың дургузунда чаңгыс-даа кандидат санал берип чүве чугаалавааан.

Партия организациязының амыдыралынга партия хуралының улуг ужур-дузалыын СЭКП Уставының 54 параграфында демдеглээн. Партия хуралы партия организациязының дээдү удуртукчу органы болур. Хуралдарны айда бирден эвээш эвес чыылдырар. Хуралдарны ам-даа хөй-хөй партия организацияларында кылып турарындан дээре эрттирер херек. Эге организацияның хуралынга бир дугаар санал берип турар аныяк коммунистерге онза кичээнгейни салыр херек. Кижиде хуралга чугаалаар чүве бар турза-даа санал бербейн баар чүүлдер ховар эвес бар тургулаар. Бир эвес ол санал берип дитинзе-даа девидеп, ыядыр чүүлдер тургулаар. Мындыг эшти үзе кирип, шоотпайн, чүүлзүнүп, деткиири кончуг чугула. Хурал даргазының кичээнгейлиг болур чоруу ыядыр, мөгүдээр чорукту ажып тиилээринге база ол эштин оон соңгаар партия хуралдарынга идепкейлиг киржиринге дузалаар.

Кандидаттың хууда мөзү-шынары дириг, практиктиг ажылга чүүден артык тода хынатынар. Ынчалзадаа, чамдык черлерде партия организациялары кандидаттарны бодунун ажыл-чорудулгазынга кошкак киириштирип, оларга партия даалгаларын бербейн турар. Чамдык удуртукчулар кандыг бир даалганы кандидаттың чедишкиниг эвес күүседиптериниң корткаш, даалгаларны кандидаттарга эвес, харын эки белеткелдиг партия кежигүннеринге берип турар. Шак ындыг «этир камгаланыышкын» кандидаттарны кижизидериниң херээнге когаралды таварыштырар.

Чамдык партия организацияларында коммунистиң чүгле шоолуг эвес кезээ ажылга идепкейлиг киржип турар. Владимир обкомунун пленумунга демдеглээни болза, «Свободный пролетарий» фабрикада партия организациязының составының эвээш кезиинде партия даалгалары бар болун турар: чамдыктары даалгалар-биле эмин эрттир чүдүртүнген, өскелери кандыг-даа даалгалар күүсетпейн турар. Ол таварылга болза, кайда секретарь четчир дуржулга чок болдур, а райком анаа кошкак дузалап турар болдур анаа болдунуп турар. Партия эге организацияларының ажыл-чорудулгазы болза, кежигүн бүрүзү кандыг бир ажылга бодунун күжүн киирген турар хире шак ындыг хөй талалыг.

Секретарларның, парторгтарның коммунистерге партийжи даалгаларны партия хуралдарынга азы бюро хуралдарынга эвес, харын ажылчы ёзу-биле берип турары кончуг хөй. Ол болза, даалгаларны күүседиринге харыысалгалыг болур чорукту кудуладып турар. Секретарының, парторгтун даалга бээрин партия ажылының практиказындан бүрүнү-биле ап каап болбас болбайн канчаар. Бир эвес херек партия организациязының хуралын манаар эвес хире башын болур болза, оларның даалгаларны бээри чайлаш чок апаар. Ынчалза-даа, секретарларның, парторгтарның кандидатка болгаш партия кежигүнүнге берип турар даалгаларының хөй нуруузун бир эвес ниити хуралга эвес-даа болза, цехтин, партия бөлүүнүн хуралынга азы парторганизациязының бюро хуралынга берип болур. Ол даалганы күүседиринге коммунистиң харыысалгалыг болур чоруун бедидер. Партия организациязының секретары кандидаттарга даалганы берип тура, олар кая-даа боттарын коммунистер кылдыр медереп билир, оларга таварышкан кандыг-даа четпестерни даалга барда, чокта-даа үргүлчү чайладып чорзун дээш оларның инициативин калбартыр ужурлуг.

СЭКП кежигүнүнге кандидаттарны кижизидери—бүгү партия организацияларының херээ. Ол болза, кандидатка, чижээлээрге, марксисчи-ленинчи теорияны өөренирингe, партийжи даалганы күүседиринге кандыг бир дузаны көргүзерин партия кежигүнүнге дагзыр болбас дээни ол эвес. Мындыг бир чижекти көрүп көрээли. Цехке беседа эрттиреринин партияның аныяк кандидадынга дааскан-дыр. Ол оон мурнунда чаңгыс-даа беседа кылып көрбээн, ынчангаш ону күүседири анаа берге болуру черле билдингир. Ынчангаш бо талазы-биле кандидатка дузалаарын мындыг беседаны чорударынга дуржулгалыг партия кежигүнүнге дагзыры ажыктыг болур. Материалдарны кайын алырын, кол кичээнгейни кайнаар угландырарын, бодунун коллективиниң амыдыралындан, партия организациязының практиказындан кандыг чижектерни алырын дуржулгалыг партия кежигүнү аныяк эшке сүмелеп бээр болгай. Кандидаттың даалганы күүсединиң соонда оон-биле беседалажып, моон соңгаар беседа чорударда билип алыр ужурлуг кандыг немелде айтыырларны оон бодап алганын тодаргайлаары чугула. Кандидаттарның өске-даа даалгаларны күүседиринге дузалаары болур.

Партия организациязы, кандидат стажының эрттип турарын хынавышаан, практиктиг ажыл-чорудулгага кежигүннер-биле СЭКП кежигүннеринге кандидаттарның аразында ылгал чиде бербезин дээш хайгааараар хүлээлгелиг. Бир эвес кандидат партия хуралынга бүгү партия кежигүннери-биле кады бадылап, хурал президиумунга соңгутуруп, харын-даа партия бөлүүнүн удуртукчузунга соңгутуруп турар апаар болза, кежигүннер-биле кандидаттың аразында ылгалдын чидип турары ол болур. Мындыг фактылар бар болуп турар. Оон туржук, партия эге организациязы-биле кандидат бөлүктериниң аразында ылгалдар чиде бээр таварылгалар бар. Великолук областың районнарының бирээзинге кандидат бөлүү партияга кежигүн хүлээп алыр дугайында шиитпир хүлээп алган, а райком ындыг шиитпирлерни бадылап турган. Ынчангаш партия Уставын үрей бээр чорукту болдурбас ужурлуг.

Партия организациязының хүлээлгези—кандидат бүрүзүн бодунун хайгааралынга тудары болур. Оон ажылынга частырыглар болгаш четпестер туруп болур. Четпестерни эдер талазы-биле аныяк коммуниске дузалаар, оон-биле кады частырыгларның чылдагаанын тывар, таварылга бүрүзүн канчаар өөренип көөрүн чугаалаар херек. Кандидатка дузалаарынын, оон кижизидилгезинин орнунга оларны хөө-тавартыр чорук-биле партия организациязы эртежип болбас.

СЭКП-ниң хүрээлениге киргениниң баштайгы хүннеринден эгелээш кандидаттарга шыңгыы партийжи хемчеглерни хүлээди бээр чоруктар партия организацияларында бар болгулаар.

Коммуниске онаап турар бүгү негелделерни билбезиниң уламындан чамдыкта частырыгларны кылгылаар. Эге организация секретарылары, райкомнар секретарылары СЭКП Уставының коммунистке онаап турар хүлээлгелериниң дугайын, сагылга-чурумнун дугайын, коммунистиң бир организациядан өске организацияже шилчириниң чурумунун дугайын кандидаттарга тода чугаалап бербейн турар. Чамдыкта кандидаттар анаа-ла билбезиниң уламындан ол дүрүмнерни болгаш негелделерни үреп турарлар.

Эге организация секретарының болгаш райком ажылдакчыларының кичээнгей чок чоруунун уламындан СЭКП кежигүнүнге кандидаттың, СЭКП Уставының үрекчизи апарганының чижээн көрүп көрээлинер. 1952 чылдың ноябрьда Алтай крайның Троицкий районундан сан ажылдакчыларының Москвада алды ай августа партияның кандидадынга кирген Цукановны чоруткан. Алды ай хуусаалыг курсче чоруурда партия учёдундан түр үнгенинин дугайында шынзылганы райкомдан ап алгаш, Москвага чеде бергеш, ол шынзылганы хамаарышкан райкомунга дужаарын болгаш партияның бир организациязынга түр кирип алгаш, оон соонда партия хуралынга олуржуп, кежигүн дадывырын үргүлчү төлеп болурун болгаш партия ажылынга киржип болурун анаа кымдаа эки тайылбырлап бербээн.

Ындыг шынзылга чок болганы-биле эш Цукановны Москвага партия учёдунга хүлээп албаан, партия организациязынга быжыглаваан болгаш оон дадывырын кым-даа хүлээп албаан. Ынчан ол партийжи амыдыралдан дашкаарлаан, партийжи сагылга-чурумнун үрекчизи апарган болгаш кежигүн дадывырын хуусаазында төлевээнинин ужурунда партиядан анаа-ла ала-чаягаар үнүп болур турган. Ол кижи Төп Комитетке чагааны бижип киргениниң соонда чүгле ынчан Троицкий райкому ол эшке чогуур шынзылганы бээринче сагыш салган. Бир эвес Троицкий райкомунун секретары эш Цукановага кандидат карточказын тыпсып тура коммунистиң бир организациядан өске организацияже шилчип чорууру-биле холбашкан хүлээлгелериниң дугайын анаа тода-ла кысказыбиле чугаалап берген турган болза, ол эш райкомнун шынзылгазы чокка Москваже чорбас-даа, партийжи сагылга-чурумну үревес-даа турган ийик.

СЭКП-ниң хүрээлениге киргениниң баштайгы хүннеринден эгелээш партияның сагылга-чурум талазы-биле негелделерин кандидат быжыыбиле билир ужурлуг. Бо талазы-биле анаа улуг дузаны эге организациялар секретарылары, райком секретарылары көргүзер ужурлуг. Хөй-хөй райкомнарда дыка эки чаңчылдоктаатынган: райком секретары партия документилерин тыпсып турар үеде, эге организация секретарылары кандидатты учётка хүлээп ап турар үеде кандидаттарны оларның хүлээлгелери-биле, дадывыр төлээриниң чуруму-биле, коммунистерниң бир организациядан өске организацияже шилчириниң дугайында СЭКП Төп Комитединиң саавыры-биле таныштырып турар.

СЭКП-ниң хүрээлениге кирип турар кижи бүрүзү партияның үш кежигүнүнүн рекомендациязын киирер. СЭКП-ниң хүрээлениге хүлээп алыышкын дугайында айтырыгны шиитпирлеп турар үеде ол рекомендацияларны улуу-биле үнелеп көрүп турары билдингир болгай. Рекомендацияны берип турар кижи оон рекомендастаан кижизин партияга хүлээп апкан соонда бодунун ролю оон-биле доозулганы ол деп санап турар. Ону шын деп санап болбас. Рекомендацияны берип турар кижи аныяк эшке партия организациязының даалга бээрин манавайн, оон кандидат стажын эрттирип турар үезинде анаа дузалаар хүлээлгелиг.

Кандидаттарның кандидат стажын эрттиреринин партия организациялары харыылаар болгаш СЭКП Уставын ёзугаар, партия кежигүнүнге киреринин белеткелинге кандидаттарга дузалаар хүлээлгелиг. Ол сорулганы партия организациязы бүрүзү чедишкиниг күүсеткен турарын чедип алыр херек.

* * *

СЭКП-ниң XIX съездизинге демделээни болза, хөй-хөй партия организациялары партия кежигүнүнге киреринин белеткелинге кандидаттарга багай дузалап турар, оларның хууда мөзү-шынарын хынавайн турар, ынчангаш кандидат стажы куруг ёзу барымдаалаар чорукче ховар эвес шилчип кирип турар болгаш кандидаттарның чамдык кезиниң стажы чыл-чылы-биле узап турар.

Кандидат стажын эрттирип турар үеде кандидаттарның боттарының болгаш партия организацияларының харыысалгалыг болур чоруун бедидер сорулга-биле СЭКП-ниң XIX съездизинге хүлээп алдынган партия Уставы кандидатты партия кежигүнүнге киреринин белеткелинге дузалаарын партия организациязынга хүлээдип турар чаа байдал-биле неметинген. СЭКП Уставының 18 параграфын ёзугаар партия организациязы кандидат стажы доозулган соонда партия кежигүнүнге кандидаттың дугайында айтырыгны партия хуралынга көөр ужурлуг. Ынчан партия организациязы кандидат стажын бир чылдан хөй эвес хуусаага узадыр азы бир эвес кандидат бодунун хууда мөзү-шынарының талазы-биле партия кежигүнүнге кирип шыдавазы илеретине бээр болза, ону кандидаттан үндүрер эргелиг.

СЭКП-ниң XIX съездизинин айтыышкынын күүсетпишаан, партия организациялары кандидаттарның политиктиг кижизидилгезинин болгаш оларның культуралыг өзүлдезинин дугайында улуг сагыш-човаашкынны салып, кандидаттарны партия ажылынга калбаа-биле киириштирип турар апарган. Ынчалза-даа, чамдык партия организациялары кандидаттар-биле ажылда XIX съездиниң демделээни четпестерни амдыгаа чедир чайладып шыдаваан. Стажын эрттирипкен кандидаттар ам-даа хөй. Оларның хөй нуруузу ак-сеткилдиг, коммунизмниң херээнге бердинген, Коммунистиг партияның хүрээлениге турарын ылап-ла күзеп турар кижилер болур. Стажын эрттирипкен кандидаттар чамдык партия организацияларында черле чүге ам-даа хөй болуп турарыл? Чүге лээрге, кандидаттарны кижизидериниң херээнге чүгле эвээш кичээнгейни салып турарында. Райкомнар болгаш хооркомнар партияның кандидаттарының дугайында СЭКП-ниң XIX съездизинин айтыышкынын амыдыралга канчаар боттандырарының дугайында эге организация секретарларын эвээш сургап турар;

(Төнчүзү 3-кү арында).

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ АЙТЫРЫГЛАРЫНГА ХАРЫЫ

Кандидат стажының ужур-дузазы болгаш СЭКП кежигүнүнге кандидаттар-биле ажыл дугайында

(Төнчүзү. Эгези 2-ги арында).

кандидаттар-биле ажыл дугайында эге организацияларның отчёттарын райкомнарның, хооркомнарның бюроларынга ховар дыннап турар болгаш чамдык партия организациялары ол айтырыгны партия комитеттериниң пленумнарынга тургуспайн турар. Чамдык парторганизацияларның секретарылары кандидаттарның канчаар өөренип турарын, оларның даалгаларны канчаар күүседип турарын, СЭКП кежигүнүнге киреринге канчаар белеткенип турарын партия хуралынга илеткеп бербейн турарлар. Кандидаттар боттары бо дугайын партия хуралдарынга эвээш чугаалап турарлар.

СЭКП Уставының 18-ки параграфын шын эвес билип турарының фактыларын райкомнарның болгаш хооркомнарның чүгле четпес удуртулгазы-биле тайылбырлап болур. Райкомнарның болгаш партия эге организацияларының чамдык секретарылары ол параграфтың ужур-утказын кандидаттарның составын «арыглаары», стажын эрттирипкеннерден дүрген «хосталыры» ол кылдыр шын эвес билип турарлар. Чижээлээрге, Николаев областың Еланский райкому кайда-ла стажын эрттирипкен кандидаттар бар болдур, оларның дугайында айтырыгны партияның ээлчеглиг хуралдарынга чугаалашкаш, «СЭКП кежигүнүнге киреринге оларга сүмелээрин азы оларны партияның кандидадындан үндүрерин» эге организацияларның шупту секретарларынга хүлээткен. Райкомнуң ол доктаалы эге организацияларга шын эвес уг-шигни берген болгаш ону обком күш чок болдурган.

Партияның кандидаттары-биле шыдамыккай ажылдаары, СЭКП кежигүнүнге киреринің белеткелинге оларга дузалаары чиик эвес херек болуру черле билдингир. Бачым шиитпирни хүлээп ап, стажын эрттирипкеннерни кандидаттан үндүрери чиик херек болур. Чоокта чаа Дагестанның заводтарының бирээзинде цехтың партия организациязы бир кандидатты партияга долу үне чок кижи дээш, политкичээлдерге өөренген материалдарны кошкак шингээдип алган дээш партиядан үндүрген. Ол кандидат партияга 1945 чылда фронтуга кирген. Ада-чурттуң Улуг дайынының чылдарында дайынчы алдар-хавыяалыг болган дээш чазактың элээн каш шанналдарын алган эш болур. Ол эш заводка ажыл нормазын үргүлчү ажыр күүседип турар, ажылга мергежилди шингээдип алырынга аныяк ажылчыннарга дузалап турар болгаш хөй-ниитинин амыдыралынга киржип, политбөлүмде өөренип турар. Заводтуң партия комитеди цехтың парторганизациязының шын эвес шиитпирин солаан болгаш партия кежигүнүнге киреринің белеткелинге ол кандидатка дузалаарын сүмелээн.

Чамдык партия ажылдакчылары болза, СЭКП Уставының 18-ги параграфын чүгле XIX съездиниң сөөлүнде партияга хүлээп алган кандидаттарга азы стажын шоолуг эвес үеге эрттирипкен кандидаттарга ажыглаар ужурлуг деп санап турар. Мындыг шын эвес билиишкиннер стажын эрттирипкен кандидаттарның дугайында айтырыгны шиитпирлеп көөрүн саададып турган. А чамдык партия организацияларында стажын дыка узадыпкан кандидаттарже бүгү кичээнгейни углааш, чоокта чаа хүлээп алганнарны уттуп каап турар. Оон түннелинде оларның стажы база эрттип турар. Мынчангаш, партия организациялары стажын эрттирипкен кандидаттарның дугайында айтырыгны ниити хуралдарга көрбүшаан, СЭКП кежигүнүнге киреринің белеткелинге дузалавышаан, өске арткан кандидаттар-биле ажылды уттуп каап болбас ужурлуг.

Чамдыкта партия организацияларының кандидат стажын узадыр чорукту партийжи кеземче-хемчег кылдыр хуулдура бээр, партийжи сагылга-чурумну үрээн, кандидат карточказын чидирген дээш, амыдырал талазы-биле будалган дээш немелде стажты доктаады бээр чоруун болдурбас. Чамдык черлерге партияның стажын эрттирипкен кандидаттарның дугайында айтырыгны көрүп турар үеде оларның стажын бир азы үш айга узадырын шиитпирлеп турар. Воронеж областың Кэхоль райкому ийи кандидаттың стажын бир-бир айга, үш кандидаттың стажын ийи айга узадыр дугайында партия эге организацияларының шиитпирлерин бадылаан. Бутурлиновский районнуң эге организациялары политик талазы-биле чедир белеткенип албаан дээш беш кандидаттарның стажын бир-бир айга узатканнар. Ындыг шиитпирлер шын болур бе? Чок, шын эвес. Кандидат стажын ындыг кыска хуусаада узадыры дээрге, айтырыгны ёзу барымдаалап көөр дээни ол болур. Калинин областа мындыг фактылар бар турган, кандидат стажын (бир айга) узаткан дугайында эге организацияларның шиитпирлерин, немей узаткан стажы доосту берген сөөлүнде райком бадылап турган.

Кандидат стажын узадыр чорук партия организациязының талазындан партияның кандидадын эки хынап алырынга, бодунуң төлептиин ылап көргүзер арганы кандидатка бээринге эргежок чугула. Оон сөөлүнде ол кандидат партияның бедик адынга төлептиг болуп шыдаар бе, азы чок бе дээрзинин дугайында айтырыгны бүзүрелдин-биле шиитпирлеп болур. Кыска хуусаада бир, ийи, үш айларның дургузунда—партияның кандидадын СЭКП-ниң хүрээлеринге ол туруп шыдаар бе дээрзин өөренип, шиитпирлеп болур бе? Чок, черле болдунмас.

Партия эге организацияларының секретарылары кандидаттар дугайында айтырыгны партия хуралынга канчаар көөрүн: кандидат дугайында айтырыгны партия организациязы боду тургузар бе азы стажын узадып бээр дугайында оон билдириишкин киирерин манаар ужурлуг бе деп ховар эвес айтырып турарлар. Ындыг билдириишкинни киирерин эге организация кандидаттан негевес ужурлуг. Стажын эрттирипкен кандидаттың дугайында айтырыгны эге организация бодунуң инициативазы-биле партия хуралынга тургузар болгаш хуралга тургузар мурнунда партия организациязының секретары азы бюрозу стажын үүге эрттирипкенин кичээнгейлиг өөренип көөр, бүгү тала-биле тодаргайлаар ужурлуг. Бир эвес кандыг бир кандидат СЭКП кежигүнүнге киреринге белен болгаш хүлээп алыышкынның документилерин белеткеп алырынга бир ай хире үенин хереглетинери партия организациязының секретарынга (бюрозунга) билдингир болур болза, ынчан оон стажын бир айга узадыр дугайында айтырыгны ниити хуралга шиитпирлээн херээ чок, ол дугайын секретарь партия хуралынга медеглеп чугаалааргa-ла чедер.

СЭКП Уставының 18-ки параграфында айтып турарын ёзугаар алырга, кандидат стажын узадыр дугайында азы ол эштн кандидаттан үндүрер дугайында партия эге организациязының шиитпири ону райкомга азы хооркомга бадылаан соонда күштүг болуп артар. Райкомнуң азы хооркомнуң ол шиитпирлерин обкомга, крайкомга, эвилелдешкен республиканың компартиязының ТК-га бадылаар бе азы ындыг шиитпирлерни партияның үстүкү органнарынче чорутпас ужурлуг бе?

Райкомнарның, хооркомнарның ол шиитпирлерин обкомга, крайкомга, эвилелдешкен республиканың компартиязының ТК-га бадылаарын СЭКП Уставы негевейн турар. Бир эвес кандидат стажын эрттип турган үезинде хууда мөзү-шынарының талазы-биле кандидаттың партия кежигүнүнге кирип шыдаваны илеретинген болгаш мооң ужурунда партия эге организациязы ону кандидаттан үндүрген болза, ынчан оон шиитпири, СЭКП Уставының 18-ки параграфын ёзугаар райкомга азы хооркомга бадылаан соонда күштүг болуп артар болгаш ол шиитпирни бадыладыры-биле обкомче, крайкомче, эвилелдешкен республиканың компартиязының ТК-че чорутпас. Ындыг таварылгада үндүрткенниң кандидат карточказын райкомнуң шиитпириниң сөөлүнде хураап алыр апаар. Үндүрткен кижи райкомнуң азы хооркомнуң шиитпирин партияның үстүкү органынга хомудап болбайнаан. Обкомнар, крайкомнар болгаш эвилелдешкен республиканың компартияларының ТК-лары ындыг херекти партиядан үндүрткеннің апеллациязы кылдыр шиитпирлеп көөр.

Ындыг-даа болза, партияның кандидадын кандидаттан үндүргеи дугайында райкомнарның, хооркомнарның шиитпирлерин чамдык таварылгаларда партияның үстүкү органнарынга бадылаар апаар. Чижээлээрге, бир эвес кандидат кандыг бир үүлгедиишкин ужурунда кандидаттан үндүрткен болза, райкомнуң, хооркомнуң шиитпири, СЭКП Уставының 10-гу параграфын ёзугаар ону партия обкомунуң, крайкомунуң азы эвилелдешкен республиканың ТК-ның бадылаанының соонда ам күштүг болур. Ындыг таварылгада үндүрткенниң кандидат карточказын обкомнуң, крайкомнуң, эвилелдешкен республиканың компартиязының ТК-ның шиитпирлээнинің сөөлүнде хураап алыр.

Кандидат стажын узадыр дугайында эге организацияның шиитпирин ону райкомнуң, хооркомнуң бадылаанының сөөлүнде СЭКП ТК-ның доктаатканы чурумну ёзугаар партияның кандидадының учёт карточказынга бижиир. Кандидаттың холунда кандидат карточказынга стажын узаткан дугайында кандыгдаа демдеглел кылбас. Кандидаттың учёт карточказынга демдеглелди кылыры черле эргежок чугула, үүге дээрге бир эвес кандидат бир организациядан өске организацияже шилчий бээр апарза, кандидат стажын узаткан дугайында демдеглел чок болур болза, ол херек чок эртык бижиглээшкинни болдурар апаар. Өске организациядан келген кандидатты учётка хүлээп алган райком ол кандидаттың стажын узатканы шынныг бе, кандыг хуусаага узатканыл дээрзинин дугайында чагааны оон мурнунда ажылдап тургэн черинче бижиир апаар ийик. А ол болза, кандидатты партия кежигүнүнге хүлээп алыр дугайында айтырыгны шиитпирлээрин саададыр апаар.

Кандидатче шилчиттиргеш, оок соонда партия кежигүнүнге ниити чурум ёзугаар катап кирген кежигүннүң партия документилеринге партия стажының үү хире үзүктелгенин айтыр. Ындыг бижилгени партия билединге, ол ышкаш учёт болгаш отчёт карточкаларынга кылыр.

Мындыг айтырыг база чугула: кандидат стажын узадыр дугайында азы кандидатты партияның кандидадынан үндүрер дугайында эге организацияның шиитпирин райком, хоорком солуп болур бе? Партия организацияларының райкомга бадылаза чогуур шиитпирлерин бадылаар эргени СЭКП Уставын ёзугаар ап турар райком, хоорком партияның кандидадының дугайында эге организацияның шиитпирин солуп болур.

Бир эвес райком кандидаттар дугайында айтырыгны шитпирлээринге эге организация секретарыларынга чогуур дузаны көргүзүп турган болза, СЭКП Уставының кандидаттар дугайында негелдезин амыдыралга боттандырарының , практиказында четпестерни болгаш частырыгларны чиигги-биле чайладып болур тургэн.

Бир эвес партия организациязы кандидатты эки билир, оларны ёзу барымдаалап көөр чоруктан ойталаар болгаш оларны чангыстап өөренип көөр болза, кандидаттарны кижизидер, оларны партияның болгаш хөй-ниитинин амыдыралынга идепкейлиг киириштирер, СЭКП кежигүнүнге киреринге белеткээр сорулганы чедиишкинниг шиитпирлеп болур. Кандидаттарның составы политиктиг белеткелинин болгаш ниити билининиң деннелинин талазы-биле, ажылының характеринин талазы-биле янзы-бүрү, ынчангаш партия организацияларының практиктиг ажыл-чорудулгазынга ону өөренип көрбейн барып болбас. Кандидат бүрүзүнүң эки болгаш кошкак талаларын, оларның негелделерин болгаш мергежилин билир, кандидаттың бүдүрүлгеде канчаар ажылдап турарын, ниитиниң амыдыралынга бодун канчаар көргүзүп турарын, коммунистиг партияның херээ дээш канчаар демисежип турарын сонуургап көөр херек. Коммунистерни чангыс-чангыстап өөренип көөрү--партийжи кижизидилгениң үндезини. Кандидаттарны партия кежигүнүнге хүлээп ап турар үеде ол методту хажык чок сагыыр херек.

СЭКП организацияларышын бүгүле иштики партийжи ажылдарының улам ынайгы көдүрлүүшкүнү СЭКП кежигүнүнге кандидаттарның идея-политиктиг кижизидилгезин күштелдиреринге дузалаар. Партия организациялары кандидаттарны хүн-бүрүде кижизидип, оларның идейлиг деннелин бедитпишаан тургаш, оон-биле политик талазы-биле белеткелдиг, медерелдиг коммунистерни хевирлеп белеткеп турар.

С. КУРДИН.

БИСТИҢ ОБЛАСТА

Ай планын ажыр күүсеткен

Бүдүрүлгеде күш-ажылды таарымчалыг байдалга тургусканындан Кызылдың сапог мастерскаязы бо чылдын август айның социалистиг чарыжынга багай эвес көргүзүглерлиг болган. Тодаргайлаарга, бүдүрүлгенин август планын ниити продукция талазы-биле 109,8 хуу, а бараанныг талазы-биле 120,6 хуу күүсеткен.

Қылып үндүрер продукцияның бедик шынарын хандырбышаан, эш Лимицкийнин бригадазы онаалдазын 120 хуу, а эш Воротниковтуу 125 хуу күүсеткен. Ажылынга мергежилдиг, нормазын үргүлчү 170 хуудан ажыр күүседип турар Рощин, Сафронов, Середкина, Кукарин, Савин, Вяткин ышкаш стахановчулар бүдүрүлгеде калбарган.

И. МААДЫР-ООЛ.

—o—

Колхозчуларның күш-ажылчы харыылары

Таңды районда Жданов аттыг колхоз күрүнеге көдээ ажыл-агый продуктулары дужаарының чыл планнарын ажыр күүсеткен. Колхозчу ишчилер ССРЭ-ниң Дээди Советиниң V сессиязының материалдарын таныышкаш, чоннуң чаагай амыдыралынга Коммунистиг партияның, Совет чазактың улуг кичээнгейлиг сагыш салыышкынын күш-ажыл-биле харыылап турар.

Колхоз күрүнеге эът дужаар планындан 400 килограммны, а сүттү барык муң литр хирени ажыр киирген. Шак ындыг патриотчу чорук районнуң «Революцияның чалбыыжы», Ленин аттыг, Калинин аттыг колхозтарында база илерел турар.

А. ЛЕПЕШКИН.

—o—

Келир чылдың дүжүдүнге

Улуг-Хем районда Киров аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң хову бригадазында күш-ажылдың хуваалдазы эки тургустунган. Участок бүрүзүнде ажылдап турарлар онаалдаларны күүседири-биле чүткүлдүг ажылдап турар.

Келир чылдың дүжүдүнге урдуган үрезин арыглакчылары хүн бүрү 4 тоннаны белеткээр хүлээлгелиг. Олар баштай онаалдазын ыракта чедирбейн турган. Кижилернин күжүн шын хуваап, ажылдың күүселдезин үргүлчү хынап турарын чурумчуткаңындан звено 6—7 тоннаны эки шынарлыг арыглап турар болган.

Ондар Сужулайга удурткан бөлүк сөөлгү үеде нормазын хүн бүрү 150— 175 хуу күүседип турар. Ында Сат, Боронова, Донгак, Серелчина ышкаш мурнакчылар илереп турар.

С. СОДНАМ.

Таңды районда

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). Таңдының «Элегес» совхозу тараазының 90 хуузун кезип ажаап алган. Дүжүт алыышкынында чидириглиг чоруктарны узуткаар дээш совхозтуң баштаар чери болгаш ында партия организациязы күш-ажылдың чурумун экижидип, партияның политик-массалыг ажылын улам-на күштелдирип турар.

• • •

Суг-Бажында Сталин аттыг колхоз малдың кышкы кажааларын септеп, чылыглап, дезинфекциялап турар. Ылангыя бо чылдың планында көрдүнген 2 кезек черге 600 баш хой кирер саман кажааның чаа тудуун база 150 ажыг инек кирер чаа кажааны тудуп дооскан. Ол ышкаш хаванга чаа кажааны тудуп доозар четкен.

• • •

«Революцияның чалбыыжы» колхоз келир чылдың элбекшилдиг дүжүдүнге күскү чер андарылгазының планын 90 хуу күүсеткен.

Бай-Хаак МТС-тың коммунист эш Щелиповка удурткан трактористери эштер Пахоруков, Кузьмин, Кудрявцев олар хүнде 6 гектар чер андарар нормазын 8—9 гектар чедир доктаамал ажыр күүседип турар.

Колхозтуң күскү чер андарылгазын чоокку хүннерде эки шынарлыг доозары дээш күш-ажылдың социалистиг чарыжы калбарган, оон күүселдезин үргүлчү хынап турар.

• • •

Таңды районнуң «Элегес» совхозтуң эш Башковка удурткан тудуг бригадазы бо чылдың планын сентябрь 4-те бүрүн күүсеткен. Оон иштинде бир чаа чунар-бажыңның, кадарчылар чурттаар 4 квартиралыг, база ийи аал ишти чурттаар 2 чаа бажыңны болгаш 115 бода мал кирер чаа кажааны эки шынарлыг дооскан. Ол ажылдарга эштер Перешагин, Имажап, Марченко болгаш оон-даа өске тудугжулар кызымак мергежилдиин илереткен.

А. УВАРОВ.

Хөй-ниитичи башкы

Каа-Хем районда «Ленинчи орук» колхозтуң школа башкызы эш Шыдыраа чүгле ол хүлээлгезинче аксеткилдиг болуп турар эвес, оон-биле кады мергежилдиг агитатор болуп турар.

Бо чылдың эрткен сес айларының иштинде эш Шыдыраа колхозчу ишчилерниң ортузунга элээн хөй беседаларны чоруткан база янзы-бүрү темаларга 16 лекцияларны номчаан. Ылангыя «Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставы—колхозчу амыдыралдың кол хоойлузу», «Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының бежен чыл болганы», «ССРЭ-нин улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң бешки беш чыл планының дугайы» дээш оон-даа өске темаларга лекцияларны номчаан.

Партияның XIX съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин пропагандалаарын улам калбартпышаан, амгы үеде эш Шыдыраа ССРЭ-ниң Дээди Советиниң V сессиязының материалдарын таныштырып турар.

Т. БӨЛЗЕН.

Кышкы үеде малды менди ажаап азыраарынга

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Ниитиниң малын өстүрер күрүне планын шевергин күүседиринге эки шынарлыг кажаа суур биче эвес ужур-дузалыг. Бо талазы-биле Чөөн-Хемчик районда «Кызыл тараачын» колхозтуң тудуг бригадазы чүткүлдүг ажылдап турар.

Бригада бар кажааларны септевишаан, бо чылын элээн чаа кажааларны туткан болгаш немей кылып турар. Тудугжуларның эш Чүлдүмге удурткан 5 кижилиг бөлүү Хөндергейнин Үзүк-Аксында 100 инек кирер чаа кажааны сентябрьның бирге чедир 9 ажыл хүннеринде кылып дооскан.

М. СЕВЕН.

Колхозчуларның чаагай амыдыралы

Бии-Хем районда Кочетов аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң төвү кончуг чараш кудумчуларлыг чаа суур кылдыр калбарып турар. Ында электри станциязы болгаш радио белдири база ажылдап турар, ветеринария болгаш медицина черлери, магазин, школа болгаш культураның өске-даа албан черлери бар.

Колхозчуларның материалдыг деннели улам-на бедип турар. Эрткен чылын ол колхоз 874 муң орулгалыг болган, күш-хүн бүрүзүнге 4 килограмм тарааны, 4 рубльди колхозчулар алган. Чоокта чаа колхозчулар магазинден 2 мотоциклдерни, элээн каш чадаг-тергелерни, дааранар машиналарны садып алган.

Амгы үеде колхозчу бүрүзүнүң бажыңнарында Ильичиниң лампалары чырыткыланып турар, олар Москваның үнүн радио дамчыштыр үргүлчү дыннап турарлар.

К. ОЮН.

Аңныыр сезонунга белеткенип турар

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Тожу районнуң колхозтарының чыл бүрү орулгазының элээн хөй хуузу аңныыр тывыжындан кирип турар. Бо талазы-биле ажылдың эрткен чылдагы байлак дуржулгазын ажыглавышаан, бо чылын оон-даа бедик көргүзүглер дээш колхозчу аңчылар амдыгааштан хынамчалыг белеткенип турар.

Районнуң колхозтары заготживсырьё чери-биле аңныыр керээзин сентябрь 3-те чарып алганнар, ында эрткен чылдан ыракта хөй, бедик шынарлыг өлүктү Төрээн чуртунга бээрин илередип турар. «Май бири» колхоз бо чылын 500 муң 875 рубльдиң өлүүн киирерин хүлээнген.

Бо чиик эвес сорулганы эрестиг күүседири-биле хынамчалыг белеткел чугула негетинерин колхозчу аңчылар билип турар. «Май бири» колхоз бо чылын 140 кижини аъткарарынга белеткеп турар, оларга мундурары-биле 220 чарыны тускай семиртилгеде дыштандырган.

«Совет Тыва» колхозтуң керээзинде 382 муң 575 рубльдиң аң-өлүк орулгазын тыварын айыткан. Аңчыларга хереглээр чугула чүүлдерни колхоз баштаар чери белеткеп турар. Ол ышкаш аңчы бригадаларның бөлүктер аайы-биле агитаторларны быжыглап, бригадалар аразында социалистиг чарышты организастап турар.

Моон-биле кады райпонуң магазиннеринде аңчыларның хереглел чүүлдери бар-даа болза, районнуң заготживсырьё конторазының бо талазы-биле четпес ажылдап турарын база айтыр херек. Бодунуң эгелекчи сонуургалы-биле аңчыларны эвилелдээр, керээ дугуржулгаларны организастаар хемчеглер албайн турар. Аңчыларның өртээл-хонаштарынга бөдүүн тудуглар тургузуп болур аргалар бар турда, ону безин организастап шыдавайн турар.

Бо чылдың аңныыр сезонунуң эгелээр үези чоокшулап келген, ону чөп ажыглаар, Төрээн чуртунга бедик шынарлыг аң-өлүктү киирери дээш хынамчалыг белеткенир. Улус ажыл-агыйының өске адырларын чорутпушаан, өлүк белеткээриниң планын чеднишкиннг күүседиринге организастыг болгаш чаңгыс эп-сеткилдиг болур.

А. БИЧЕ-ООЛ.

МЕХАНИЗАТОРЛАРГА ДУЗАЛАЖЫР

Барыын-Хемчик районда «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артелинде Кызыл-Мажалык МТС-тың трактористери күскү ангыс андарылгазын келир чылдың тарылгазынга белеткеп турар. Коммунистиг партия болгаш Совет чазак чоннуң материалдыг амыдырал чуртталгазын экижидеринге хүн-бүрү сагыш салып келген болгаш салып турар.

Ындыг турбуже «Тиилелге» колхозтуң баштаар черинин даргазы эш Рымар колхозта күскү ангыс чер андарылгазын чорудуп турар трактористерге чогуур материалдыг амыдыралды, тодаргайлаарга трактористерни аъш-чем-биле эки хандырбаан, оларның бүдүрүкчүлүг ажылдаарынга таарышкан байдалды тургуспаан. Оон уламындан трактористерниң ажылы үзүктелип турар.

МТС-тин директору эш Огаркиннин трактористерге эки таарышкан байдалды тургузарынга хайгааралы кошкак, оон-биле эптежип олурарын кижи кайгаар чүве. Ам механизаторжу кадрларның материалдыг амыдыралын экижидеринге районнуң көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелели база колхозтар баштаар черлери, МТС-тин директору кол кичээнгей салыры чугула.

С. СЮРЮН.

Күш-хүнү—колхоз бүдүрүлгезинде чугула көргүзүг

Сүт-Хөл районда «Сталинчы орук» колхозтуң кежигүнү эш Бошка колхоз бүдүрүлгезинге чыл бүрүде мурнакчы болуп ажылдап турар.

Эш Бошка № 2 хову бригадазында дүжүт ажаап алыышкынында шалыпкын ажылдап, хүн нормазын үргүлчү 110—135 хуу күүседип турар. Июль 1-ге чедир 240 күш-хүнү ажылдап алган.

Колхоз бүдүрүлгезинге эш Бошканың чыл бүрүде мурнакчы ак-сеткилдиг ажылдап турарын барымдалааш, колхоз баштаар чери өртектиг чүүлдер-биле каш удаа шаннаан. Қырганның чугаалап турары болза: —«Энир чылын 300 ажыг күш-хүн ажылдааш дыка хөй ажыкты алган мен, ам оон-даа хөйнү ажылдап алыр мен».

М. ЧАРТАК-ХУНА.

Болгарияның хосталганының тос чыл болган ою

Софияга болган байырлыг хурал

СОФИЯ. Совет Армияның Болгарияны фашизмден хостаанындан бээр тос чыл болганынга алдар болдурган байырлыг хурал Софияның улуг театрынга сентябрь 8-те болган. Хуралга найсыалдың ажылчы чоннары, Социалистиг Күш-ажылдың Маадырлары, Димитровчу шанналдың лауреаттары, Улустуң армиязының төлөөлекчилери, эртеминиг, литератураның болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчылары, ССРЭ-ниң болгаш улус демократиязының чурттарының дипломаттыг төлөөлекчилери олурушканнар.

Болгарияның Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Вылко Червенков хуралга улуг илеткелди кылган.

Совет Эвилелинге, ооң Коммунистиг партиязынга база Болгарияның Коммунистиг партиязынга алдар болдурган адыш часкаашкыннары Вылко Червенковтуң илеткелиниң аразында удаа-дараа болуп турган.

СЭКП Төп Комитединге чорудар байырлыг чагааны хураадың киржикчилери улуг көдүрлүүшкүн-биле хүлээп алган.

(СЭТА).

Барыын Германияда соңгулдалар дугайында

БЕРЛИН. Барыын Германияда ДПА агентилели бундестаг (парламент) соңгулдаларының түннелдериниң дугайында бүрүн медээни дамчыткан.

Ол медээни ёзугаар алырга, Аденауэрниң партиязы ХДС-ХСС 244 мандаттарны, социал-демократтыг партия (СДПГ)—150 мандаттарны, чазак блогунда кирип турар реаксылыг буржуаз «хостуг демократтыг партия»—48 мандаттарны, боин каанлициянын үшкү партиязы болур националистиг «немец партия»—15 мандаттарны, «ниити-герман блок» (көжүрткен немецтерниң партиязы) —27 мандаттарны, католиктиг буржуазчы «төптүн партиязы» —3 мандаттарны алган. Мандаттарның нкити саны—487.

Боннуң соңгулда хоойлузун ёзугаар алырга бундестагка 484 депутаттар соңгуткан турар ужурлуг. Ынчалза-даа ол шарын, будулгаазының соңгулда хоойлузун ёзугаар соңгулдалар чоруп турунда депутаттарның санын көвүдедир байдалдар болдунган. Бадылаашкынны санап келгениниң түннелинде бундестагка депутаттарның ниити санын 487 чедирер дугайында шиитпир үндүртүнген, ынчаарга ол неметинген оруннарның ийизин Аденауэрниң партиязы—ХДС болгаш бирээзин—немец партия алган.

(СЭТА).

Даштыкы чурттарда ажыл соксадыышкыннары

АКШ

НЬЮ-ЙОРК. Чуртка бо чылдың июльда 260 муң кижи киришкен 475 ажыл соксадыышкыннары болганының дугайын чугаалап турар илеткелди АКШ-тың күш-ажылдың министерствозу парлап үндүргеи. Чүгле консервы болгаш аъш-чем үлетпүрлериниң ажылчыннарының ажыл соксадыышкынынга 33 муң кижи киришкен. Лидсбургта Вестингауз-электрик компаниянның заводунга, тудуг үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниге, Калифорнияның чамдык бүдүрүлгелериниге болгаш өске-даа чергерге ажыл соксадыышкыннары болган.

Автомобиль заводтарынга бүдүрүлгениң кызырылганы-биле болгаш көдээ ажыл-агый машиналарын бүрүп үндүреринин кызырылганы-биле чуртка ажыл чок чоруктун эзүүшкүнүнүң улгатканын илеткелде айтып турар.

КАНАДА

Канаданың ажылчы чоннарының ажыл-ажылдың байдалының баксыраазы-биле холбаштыр ажыл төлевирин бедидери болгаш күш-ажылдың байдалын экижидери дээш ажыл соксадыышкынныг шимчээшкин чуртта салбарып турар. Онтарио можудаа 36 трансворт компанияларының чүк машиналарының 1500 чолаачыларының беш неделяда үргүлчүлээн ажыл соксадыышкыны оларның тиилелгези-биле доозулган. Ажыл соксатканнар ажыл төлевирин бедидерин чедип алганнар.

Онтарио можунуң Тимминг районунда алдын уургайларында ажыл соксадыышкынын кылган ажылчыннарның шиитпирлиг демисели барыкла ийи ай үргүлчүлеп турар. «Браулонд риф голд майн» компанияның уургайларынга эгелээн ажыл соксадыышкыны ол районнуң өске-даа рудниктерин шыва алган.

«Алюминиум компани оф канада» деп компанияның 3 муң ажыг ажылчыннары ажыл төлевирин бедидерин негевишаан, ажыл соксадыышкынын эгелээр деп шиитпирлээннер деп Канадиен Пресс агентилели август 28-те медээлээн. Ол ышкаш Квебек можунуң Норанда «Норанда майнс» деп компанияның 1650 ажылчыннары ажыл төлевирин бедидерин негеп, ажыл соксадыышкынын август 22-де эгелээн. Торонтода 1700 сүт дажыкчылары бир эвес оларның шалының бедидериниң дугайында негелдеерин хандырып бербес болза, ажыл соксадыышкынын чарлаар бодап турарлар.

Ажыл соксадыышкынын чарлаар дугайында айтырыгның талазы-биле бадылаашкыннар далайның болгаш хөлдериниң 300 судноларында эгелээн деп Канадиен Пресс агентилели август 29-та медээлээн. Бир эвес далайжыларның ажыл соксадыышкыны эгелээр болза, далай болгаш хөл судноларының 99 чедир хуузу өртеглерге туруптар деп агентилел демделеп турар. Ол-ла агентилелдиң медээлээнин ёзугаар алырга, бир эвес шалынны бедидип бербес болза, сентябрь 15-ке чедир 2100 полицейжилер ажыл соксадыышкынын эгелээр деп Монреальдың полиция эвилели медеглээн.

Күш-ажыл министерствозунуң медээ саннарын ёзугаар алырга, бо чылдың эрткен чеди айларының дургузунда Канадага 99 ажыл соксадылышкынары болган. Анаа 24.097 ажылчыннар киришкен. Ол ажыл соксадыышкыннарының ниити үргүлчүлээшкини 283.924 ажыл хүнү болган.

ИТАЛИЯ

«Ажылчы чоннар профэвилелдериниң итали конфедерациязының болгаш «Күш-ажылдың итали эвилелиниң» кирип турары күш-ажылдың бүтүн-ниити итали конфедерациязының кыйгырыын ёзугаар Терни (Умбрия) хоорайда «Терни» деп күрүне ниитилелиниң заводтарының ажылчы чоичары 2 муң ажылчыннарны ажылдан үндүрер деп кыжанып турарынга удур 24 шактыг ажыл соксадыышкынын чарлаанар. Ажыл соксадыышкыны хоорайның амыдыралын бүрүнү-биле баксыраткан. Ажыл соксатканнар-биле эп-сеткил катыжыышкынының демдээ кылдыр коммунал албан черлери ажылын соксаткан болгаш магазиннер база кинематографтар хагдынган.

ФРАНЦИЯ

15 муң ажылчы чоннар: металлистер, тудугжулар, пөс-таавычылар, порт ажылдакчылары киржип турар Гаврда ажыл соксадыышкыны чээрби ажыг хүн үргүлчүлеп турар. «Юманите-диманш» солуннуң бижип турары болза, хоорайның үлетпүр бүдүрүлгелерин херек кырында ээлеп алган «айыыл чок чоруктун республиканчы отрядтары» кудумчуларны таныылдан чоруп турар. Полицейжи кадыг-шыңгыы чурум турза-даа, күш-ажылдың бүтүн-ниити конфедерациязының ында организациязының саналын ёзугаар хоорайга ажыл соксатканнарның чаа митингизи сентябрь 6-да болган. Трамвайларның, электри болгаш газ четкилериниң ажылдакчылары база ажылын соксаткан, садыгжылар боттарының магазиннерин хаап алганнар. Ажыл төлевирин бедидериниң дугайында болгаш национал хуралдың сессиязын доп-дораан чыылдырарының дугайында база хоорайдан «айыыл чок чоруктун республиканчы отрядтарын үнүрер» дугайында негеп турар резолюцияны митингиге хүлээп алган.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң корреспондентизиниң Мэн ортулукта Дугластан дамчыдып турары болза:

Электриктернин ажыл соксадыышкыны үргүлчүлеп турар. Англияның дыка хөй бүдүрүлгелеринде, ооң иштинде атом эртем-шинчилелдин үш станцияларының тудуунда ажылдар соксаан.

Сентябрь 7-ниң дүшке чедир база 5 муң электриктер ажылын соксалыр деп электри үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң чингине секретары Уолтер Стивенс сентябрь 6-да медеглээн.

Керээ ёзугаар ажылдап турар 40 муң профэвилел кежигүннериниң ажыл төлевирин бедидип бээрин профэвилел негеп турар.

Рейтер агентилелиниң медээлеп турарын ёзугаар алырга, электри үлетпүрүнүн ажылчыннарының профэвилелинде кирип турар электри ажылдакчыларының ажыл соксадыышкыны улам-на калбарып турар. Амгы үеде ажыл соксадыышкыны Англияның болгаш Уэльстиң 40 ажыг албан черлерин болгаш бүдүрүлгелерин хаара тутканн.

(СЭТА).

Америк империализмниң Иранда идепкейлиг чоруу

ТЕГЕРАН. Иштики болгаш даштыкы парлалганың төлөөлекчилери-биле беседазынга чазактың комментатору Амиди Нуриниң медээлээни болза, америк чазак 45 миллион долларны «дүрген дузаламчы» кылдыр Иранга берген.

Америк дузаламчыны алыр талазы-биле генерал Захединиң идепкейлиг ажыл-чорудулгазы «үймээнчилернин болгаш хөлзээзин үндүрүкчүлериниң» хөделиишкиннерин соксадырынга улуг ужур-дузалыг деп Нури медеглээн.

ТЕГЕРАН. Иранга америк «дузаламчы» болза,«чуртта коммунизмниң саңлдарының калбарыышкынын соксадырынга болгаш Иранның Совет Эвилели-биле чоокшулажыышкынын соксадырынга» дуза болур деп Ассошиэйтед Пресс агентилели айтып турар.

(СЭТА).

ИРАНДА БАЙДАЛДАРГА

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилелиниң корреспондентизиниң Тегерандан дамчыдып турары болза, премьер-министр турган доктор Мосаддыктын херээн истеп, хынап көөрүн шериг юстициязының органынга дааскан шиитпирни Тегеранда үндүрген.

(СЭТА).

ГОЛЛАНДЫ ЧАЗАА КОРЕЯЖЕ ШЕРИГЛЕР ЧОРУДУП ТУРАР

ГААГА. «Де Ваархейд» солуннуң дамчыдып турарын ёзугаар алырга, Дрейстиң чазаа Кореяже шериглер чорударын үргүлчүлеп турар. Роттердамдан Кореяже сентябрь 8-те «немелде отряд» деп адаар 160 кижи составтыг шеригни чоруткан.

(СЭТА).

ГРЕК СОЛДАТТАРНЫ КОРЕЯЖЕ ЧОРУДУП ТУРАР

АФИНЫ. Сентябрь 6-да чаа, саналазы-биле 16-гы отряд грек шериглерни америк шериг транспортуби-ле Кореяже чоруткан. Парлалганың медээлеп турарын ёзугаар алырга, 400 солдаттар болгаш офицерлер ынчан Кореяже чорутунган.

(СЭТА).

Марксизм-ленинизмниң кежээки университединиң Пхеньянда ажытынганы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Пхеньяндан медээлээнин ёзугаар алырга, Корейның күш-ажылчы партиязының Пхеньян хоорай комитеди чазактың албан черлериниң ажылдакчыларынга марксизм-ленинизмниң кежээки университедин тургускан. Университетиң программазын ийи чылга санап кылган.

(СЭТА).

Финляндияның чурттакчы чоннуң саны

ХЕЛЬСИНКИ. Чурттакчы чоннуң чизе-данзызын ёзугаар алырга, Финляндияда амгы үеде 4170233 кижи чурттап турар. Бо санга чуртта чурттап турар 10370 даштыкы хамаатылар база кирип турар.

(СЭТА).

Гаврга чамдык черлерге болган соңгулдаларга Францияның Коммунистиг партиязының чедиишкини

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң дыннадып турарын ёзугаар алырга, Гаврның соңгулда округтарынын бирээзинге сентябрь 6-да чурт чагыргазының соңгулдалары эрткен. Бадылаашкыннарның хөй нуруузуч коммунистиг партияның кандидады, чингине чөвүлекчиге соңгуткан Андре Дюромеа алган.

(СЭТА).

Японияда компартияны истеп сүрүп турары

ШАНХАЙ. Японияның «Майчиди» солунунуң медээлеп турары болза, Японияның коммунистиг партиязының Амагасакида, Итамида, Кабабеде, Тайовакада бажыннарынче чепсектиг 550 япон полицейжилер халдаашкын кылган.

Полиция үжелге кылып, партия документилерин, солуннарны болгаш литератураларны хунаап алган. Халдаашкын үезинде полицейжилер 9 кижини тудуп хоругдаан.

(СЭТА).

Көргүзүлгелиг түннелдер

(КНО-нуң Кол Ассамблеязының 7-ги сессиязының 3-кү кезииниң ажылына хамаарыштыр)

КНО-нуң Кол Ассамблеязының 7-ги сессиязының 3-кү кезии бодунуң ажылын августуң 28-те дооскан. Кореяга тайбыңчыдылганы чарганы-биле холбаштыр Корей айтырыгны тайбың шиитпирлээринге чыылдыртынган турар ужурлуг политиктиг конференцияны чыылдырарының талазы-биле бодунуң рекомендацияларын ол киирген.

Ассамблеяның түннелдери бүгү делегейниң хөй-ниитизинин бодалсагыжының талазындан үүлзүнүп көрүүшкүнү ап шыдаваан. Даштыкы парлалгаларның салдар-хамаарылгалыг органнарының болгаш политиктиг ажылдакчыларның хөй санныг үүлдери корей айтырыгны тайбың шиитпирлээр чоруктун талалакчыларын ооң шиитпири хандырбайн турарын көргүзүп турар. Ол талазы-биле көргүзүлгелиг чүве болза, «Стокгольмс тиднинген» деп швед солуннуң тайылбырлары болуп турар, ооң бижээни болза: «Айтырыгларның калбак бөлүүнүн талазы-биле дугуржулгага чедип келип болурунуң чаагай барымдазы Кол Ассамблеяга тывыстынган турган. Ынчалза-даа ол барымдааны медереддин-биле херекке албайн барган».

Корей проблеманы КНО-га чугаалажып көргениниң түннелдеринге хөй-ниитиниң сеткили ханмайн турар чорукту чүнүн-биле тайылбырлаарыл?

Парлалга болза, Кол Ассамблеяның хүлээп алганы резолюцияларны үнелеп көрбүшаан, АКШ-тың корей айтырыгда ээлеп алган туружунга таарзыныксымас чоруун ажыы-биле илередип турар. Ассамблеяга Совет Эвилелиниң төлөөлериниң киргени резолюцияның төлевилелинге америк дипломаттарның удурланып турганы билдингир болгай. Совет төлөөлер ССРЭ-ниң тайбыңга ынакшылдыг даштыкы политиказының принциптерин удуртулга болдуруп алгаш, Кореяның талазы-биле политиктиг конференцияны тайбыңның эрге-ажыктарынга таарыштыр ооң чедиишкинниг болурунга улуг хемчээлдиг идигни берип шыдаар кылдыр организастаарын саналдап турган. Совет төлөөлер конференцияның составынга чүгле Кореяга дайылдажып турган талаларның төлөөлекчилериниң эвес, харын корей айтырыгны тайбың шиитпирлээринге сонуургалдыг болгаш аная идиг берип шыдаар аргалыг өске-даа өлөөн хөй күрүнелерниң, ооң иштинде Совет Эвилелиниң болгаш Индияның төлөөлекчилерин киирерин саналдаан. Совет төлөөлериниң бодалы-биле алырга ук конференция чүгле тайбыңчыдылгага ат салган ийи талаларның бир эп-сеткилдиг чөпшээрежилгези бар турда шиитпирни хүлээп албышаан. «Төгерик столдуң» принцивин ёзугаар турган ужурлуг.

АКШ өске турушту ээлеп алган.

АКШ бодунуң планнарын 15 чурттарныы деп адаар резолюцияга киирип турган. Ынчалза-даа АКШ ол резолюцияны ушта тыртып эккелгеш, бодунуң эвилелчилериниң талазындан безин эң күштүг оппозицияга үскүлешкен.

Ол чөрүлдөлерниң үнген дөзү корей айтырыг талазы-биле Ассамблеяга эн-не шын, эн-не боттуг шиитпирни чедип алыр дээр делегейниң улустарының күзели болган. Ынчаарга АКШ дээрге мырыңай өске сорулгаларлыг турган. «Скотсмен» деп англи солуннуң айтып турганын ёзугаар алырга ол талазы-биле саналдар «...Американың ам болур конференцияже чугаалажыышкыннарны чорудар хөөн чок чоруп олурарынга хамаарыштыр делегейниң улуг кезииниң айыылзыныышкынын болгаш сезиглээшкинин илереткен».

Ассамблеяның түннелдерин даштыкы хөй-ниитиниң сагыш-бодалдары Катышкан Штаттарның «хоомай тиилелгези», «багай дипломатиязы», «угаан-бодал талазы-биле аштырыышкыны» кылдыр тодаргайлап турары черле билдингир. Ам дыка хөй чөптүг хайгааракчылар АКШ-тың бүгү делегейде салдары көстүп көрбээн чавыс деңнелге чедир буурап баткан деп демделеп турар. «Монд» солуннуң корреспондентизиниң демделеп турарын ёзугаар алырга, АКШ бодунуң хууда эвилелчилериниң аразында безин Ли Сын Ман-биле компанияга бодунуң ээлчээнде дипломаттыг чаасказаанзыралга таварышкан.

Америк дипломаттар КНО-га аштырыышкынга таварышкан санында КНО-ну эде организастаарындан эгелээш, ооң Уставын үндезинге чедир өскертириниң азы демократтыг лагерьниң чурттарының, ооң иштинде Совет Эвилелиниң киржилгезин чокка бүгү делегейниң чаа организациязын тургузарының планнары АКШ-ка тыптып келири чаңчыл болган чүве болгай. Чоокта чаа Даллес КНО-нуң Уставын эде көөр деп негелде кылып, чүве чугаалап турган. Ынчалза-даа оон чугаазы ол-ла дораан өске чурттарның шиитпирлиг ойтур шавыышкынынга таварышкан. Даллестиң саналы тускай англи бөлүктерге «көдүрлүүшкүн чокка» уктушкан деп солуннар медээлеп турар. Шак ындыг хамаарылганың чылдагааннарын лондончу «Дейли миррор» тайылбырлап турар. Даллестиң идеяларын боттандырары «бүгү делегейниң ёзулуг организациязы болур Катышкан Нацияларның Организациязын узуткаар. КНО-га Россияның киржилгезин чайладып кааптарга, тайбың хөвээр артып шыдатынмайн баар» деп ол солун бижээн.

Улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун кошкадырынче, улустар аразының шиитпирлетинмээн проблемаларын тайбың шиитпирлээринче чүткүлдүг күштер дайынның болгаш агрессияның талалакчыларының күжениишкиннеринге удурланыштыр чайгылыш чок өзүп турар деп, Кол Ассамблеяның эрткен сессиязының кол түннели ындыг янзылыг болур тур.

А. АЛЕКСАНДРОВ.

Швейцарияда бүгү-делегейниң шыдыраа маргылдаазы

НЕЙХАУЗЕН. Делегейниң шыдыраа чемпиону Ботвинник-биле салыр шилиндек шыдыраачы шилип алырының талазы-биле делегейниң Нейхаузенде болуп турар шыдыраа маргылдаазының соңгаарладып каан салыышкыннарын сентябрь 7-де салып дооскан. Оюнну уламчылаваанка Тайманов Найдорфка, Петросян—Тэймановка, Геллер—Болеславскийге дүжүп берген. Петросян биле Глигорич хайым кылдыр дугурушканнар. Шоолуг үр эвес демиселдин соонда Авербах Глигоричиге, а Штальберг Кереске уттурганнар.

Бешки салыышкыннарның соонда Смыслов (ССРЭ) биле Решевский (АКШ) олар 3,5—3,5 саннарлыг болуп мурнунда чоруп турарлар. Оларның соонда совет шыдыраачы Болеславский 4 оюндан 3 санныг болуп чоруп турар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

1953 ЧЫЛДЫҢ ДӨРТКҮ КВАРТАЛЫНДА „ШЫН“ СОЛУННУҢ ЧАГЫЛГАЗЫН ХҮЛЭЭП АП ТУРАР

Чагылганы «Союзпечатытыц» хоорайда, районнарда киоскилери, харыызаа салбырлары болгаш агентилери, а ол ышкаш бүдүрүлгелерде, албан черлеринде, совхозтарда болгаш колхозтарда, өөредилге черлеринде хөй-ниитиниң төлөөлекчилери хүлээп ап турар.

Чагылганың өртээ үш айда 13 рубль 05 копеек.

Солуннарны чогуур өйүнде чагыдып алырынче далажыңар!

«СОЮЗПЕЧАТЬ».

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7 ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң орулакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал киллистериниң — 3—88; харыысалгалыг секретарының 3—68 пропаганда болгаш агитация, уран-чүүл, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң 4—98, иштики информация, бухгалтериниң — 3 — 65

ТС02157 Культура эргелелиниң типографиязы